

Näyttötutkinnon perusteet

**VARTIJAN  
AMMATTITUTKINTO  
2006**

MÄÄRÄYS 44/011/2006

OPETUSHALLITUS

ISBN-13: 978-952-13-3100-8 (nid.)

ISBN-10: 952-13-3100-3 (nid.)

ISBN-13: 978-952-13-3101-5 (pdf)

ISBN-10: 952-13-3101-1 (pdf)



OPETUSHALLITUS  
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno 44/011/2006  
MÄÄRÄYS Velvoittavana  
noudatettava  
Päivämäärä 1.11.2006  
Voimassaoloaika  
1.1.2007 alkaen toistaiseksi  
Säännökset, joihin toimivalta  
määräyksen antamiseen perustuu  
L 631/1998 13 § 2 mom  
Kumoaa määräyksen nro 44/011/2002

#### VARTIJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt vartijan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2007 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Olli Hautakoski

## SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET .....	7
	1 § Näyttötutkinnot .....	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus .....	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet .....	7
2	Luku	
	VARTIJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN .....	8
	1 § Tutkinnon osat .....	8
3	Luku	
	VARTIJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET .....	9
	1 § Vartijan työn perusteet .....	9
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	10
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	10
	2 § Vartijan peruskurssi .....	10
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	11
	3 § Vartiointitoiminta turvallisuusalalla .....	11
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	12
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	12
	4 § Pelastustoiminta .....	13
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	13
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	14
	5 § Turvallisuustekniikka .....	14
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	15
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	15
	6 § Uhkatilanteiden hallinta .....	15
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	15
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	16
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	17

7 §	Vastaanottopalvelu .....	18
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	18
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	18
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	19
8 §	Paikallisvartiointi .....	20
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	20
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	20
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	21
9 §	Piirivartiointi ja hälytystehtävät .....	22
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	22
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	23
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	23
10 §	Myymäläturvallisuus .....	24
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	24
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	24
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	25
11 §	Järjestyksenvalvonta .....	26
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	26
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	27
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	27
12 §	Kuljetusturvallisuus .....	28
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	28
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	29
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	30
13 §	Henkilöturvallisuus .....	30
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	30
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	31
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	31
14 §	Turvatarkastus .....	32
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	32
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	33
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	34
15 §	Sammutusmies .....	34
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	34
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	35
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	35
16 §	Yrittäjyys .....	36
	a) Ammattitaitovaatimukset .....	36
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit .....	36
	c) Ammattitaidon osoittamistavat .....	37

## NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

### 1 § Näyttötutkinnot

---

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammatti-pätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

### 2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

---

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkin-tojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

### 3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

---

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla mahdollisimman realistinen ja autenttinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

## 2 Luku

### VARTIJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

#### 1 § Tutkinnon osat

---

Vartijan ammattitutkinnon tutkintotodistuksen saa, kun suorittaa hyväksytysti seuraavat pakolliset osat:

- vartijan työn perusteet
- vartijan peruskurssi
- vartiointitoiminta turvallisuusosalalla
- pelastustoiminta
- turvallisuustekniikka
- uhkatilanteiden hallinta

sekä vähintään kaksi seuraavista valinnaisista osista:

- vastaanottopalvelu
- paikallisvartiointi
- piirivartiointi ja hälytystehtävät
- myymäläturvallisuus
- järjestyksenvalvonta
- kuljetusturvallisuus
- henkilöturvallisuus
- turvatarkastus
- sammutusmies
- yrittäjäyys.

Vartijan työn perusteet -osan suorittaminen on edellytyksenä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (282/2002) mukaiseksi väliaikaiseksi vartijaksi hyväksymiselle. Henkilö, joka on suorittanut tämän osan sekä täyttää muut lainsäädännön asettamat vaatimukset, voidaan hyväksyä väliaikaiseksi vartijaksi.

Vartijan työn perusteet- ja vartijan peruskurssi -osien suorittaminen on edellytyksenä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (282/2002) mukaiseksi vartijaksi hyväksymiselle. Henkilö, joka on suorittanut nämä osat sekä täyttää muut lainsäädännön asettamat vaatimukset, voidaan hyväksyä vartijaksi.

### 3 Luku

## VARTIJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

### 1 § Vartijan työn perusteet

---

#### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittajalla on perustiedot vartiointialasta, vartioimisliiketoiminnasta, vartijan tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä vartijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Hän tuntee lain yksityisistä turvallisuuspalveluista vartiointityön osalta ja muun vartijan tehtäviin liittyvän lainsäädännön (mm. työturvallisuutta, hätävarjelua, pakkotilaa, koti- ja julkisrauhan suojaa ja jokamiehen kiinniotto-oikeutta koskevat säännökset) tarvittavilta osin. Hän ymmärtää ammattinsa asiakaspalveluluonteen.

Tutkinnon suorittaja tietää vartijan työhön liittyvät riskit. Hän tuntee itse-suojeluun, hätäensiapuun ja työsuhteeseen kuuluvat keskeiset asiat. Hän tuntee poliisin toiminnan periaatteet, poliisin tehtävät ja niihin liittyvät vartijan tehtävät.

Tutkinnon suorittaja osaa hahmottaa teknisten turvallisuus-/viestintäjärjestelmien, rakenteellisen turvallisuuden ja henkilöiden suorittaman valvonnan kokonaisuuden. Hän tuntee erilaiset vartiointimuodot ja niiden erityispiirteet. Hän tuntee työssä tarvittavien asiakirjojen laadinnan ja raportoinnin periaatteet. Hän tuntee työssä tarvittavat vartiointivarusteet (mm. vartijakortti, asu, suoja-, viestintä- ja kuljetusvälineet, avaimet). Hän tuntee lisäksi voimankäyttövälineet sekä voimankäyttöön ja voimankäyttövälineisiin liittyvän lainsäädännön.

Tutkinnon suorittaja tietää vartioimistyössä noudatettavat yleiset periaatteet (oman käytöksen merkitys, toimenpiteen perusteen ilmoittaminen, salassapito-velvollisuus, hyvä asiakaspalvelu, toiminta uhka-, väkivalta- ja ongelmatilanteissa, hyvä etiikka, oma ja muiden turvallisuus, avunpyyntö omalta organisaatiolta tai viranomaisilta).

Tutkinnon suorittaja tietää erilaisten asioiden (esim. päihteet, huumeet, aggressiivinen tai muuten häiriintynyt käytös) vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen ja sitä kautta niiden vaikutuksen omaan työturvallisuuteen ja muiden turvallisuuteen. Hän tietää, miten toimia oikein vahinko-, ongelma- ja uhkatilanteissa. Hän tietää, miten

toimia tulipalo- ja onnettomuustilanteessa. Hän osaa tehdä erilaiset hätäilmoitukset ja laatia tapahtumailmoitukset. Hän ymmärtää myös hyvän fyysisen ja henkisen kunnon sekä terveyden merkityksen turvallisuustyössä.

#### **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Sisäasiainministeriön asetus vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta (780/2002) liitteineen määrittelee tarkemmin tämän osan ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja yleiset kriteerit hyväksytylle suoritukselle.

Keskeistä hyväksytylle suoritukselle on, että tutkinnon suorittaja osaa hahmottaa teknisten turvallisuus-/viestintäjärjestelmien, rakenteellisen turvallisuuden sekä henkilöiden suorittaman valvonnan kokonaisuuden. Hänellä on perustiedot vartiointialasta, vartioimisliiketoiminnasta, vartijan tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä vartijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Hän tuntee erilaiset vartiointimuodot ja niiden erityispiirteet. Hän tietää vartioimistyössä noudatettavat hyvät yleiset periaatteet. Hän tuntee vaadittavan lainsäädännön siten, että osaa toimia tehtävissään lainmukaisesti. Hän tiedostaa alaan liittyviä riskejä ja tietää, miten toimia oikein ja turvallisesti vahinko-, ongelma- ja uhkatilanteissa. Hän tietää, miten toimia tulipalo- ja onnettomuustilanteessa. Hän osaa tehdä erilaiset hätäilmoitukset ja laatia tapahtumailmoitukset.

#### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Sisäasiainministeriön asetus vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta (780/2002) määrittelee tämän osan näytön suoritustavan. Näyttöön osallistuminen edellyttää myös edellä mainitun asetuksen liitteen mukaiseen koulutukseen osallistumista (väliaikaisen vartijan koulutus).

## 2 § Vartijan peruskurssi

---

Ennen tätä osaa on suoritettava Vartijan työn perusteet -osa.

#### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittaja tuntee turvallisuusalaa, yritysturvallisuutta, vartijan toimivaltuuksia sekä velvollisuuksia ja oikeudellista asemaa säätelevien lakien, asetusten ja säännösten keskeisen sisällön. Hän tietää järjestyksenvalvontaan liittyen seuraavat asiat: järjestyksenvalvojan tehtävät, järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen, järjestyksenvalvojan tunnusmerkit ja toimivaltuudet, järjestyksenvalvojan asettamisen lainsäädännön perusteella sekä järjestyksenpidon erilaisissa tilaisuuksissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee voimankäyttövälineet sekä voimankäyttöön ja voimankäyttövälineisiin ja hätävarjeluun liittyvän lainsäädännön. Hän osaa toimia uhka-, ongelma- ja väkivaltatilanteissa ja niiden torjunnassa hyväksyttävästi ja kokonaisarviointiin perustuen puolustettavalla tavalla ensisijaisesti sovinnollisuutta edistäen. Hän tuntee palo- ja pelastustoiminnan perusteet. Hän osaa tehdä erilaiset

häätäilmoitukset ja laatia tapahtumailmoitukset.

Tutkinnon suorittaja tuntee rakenteellisen turvallisuuden, avainturvallisuuden, paloturvallisuuden ja teknisen valvonnan perusteet. Hän tietää rikosilmoitusjärjestelmä-, kameravalvonta- ja erilaisten kulunvalvontalaitteiden ja LVIS-laitteiden valvontalaitteiden yleiset toimintaperiaatteet sekä niiden käytön merkityksen vartiointityössä. Hän on suorittanut tulityökurssin sekä SPR:n ensiapu I-kurssin tai sitä sisällöltään vastaavan koulutuksen.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Sisäasiainministeriön asetus vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta (780/2002) liitteineen määrittelee tarkemmin tämän osan ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja yleiset kriteerit hyväksytylle suoritukselle.

Keskeistä hyväksytylle suoritukselle on, että tutkinnon suorittaja tuntee erilaisten teknisten turvallisuus-/viestintäjärjestelmien, rakenteellisen turvallisuuden sekä henkilöiden suorittaman valvonnan kokonaisuuden. Hän osaa vartijan työhön liittyvät perussäädökset sekä vartioinnin ja sen taktiikan perusteet ja tuntee vartioimisliikkeiden toiminnan siten, että hän suoriutuu vartijan tehtävistä. Hän hallitsee hyvät palveluperiaatteet ja osaa toimia oikein ja turvallisesti uhka-, ongelma- ja väkivaltilanteissa. Hän tuntee palo- ja pelastustoiminnan perusteet sekä tietää järjestyksenvalvontaan liittyvät tehtävät. Hän osaa tehdä myös erilaiset hätäilmoitukset ja laatia tapahtumailmoitukset.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Sisäasiainministeriön asetus vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijan koulutuksesta (780/2002) määrittelee tämän osan näytön suoritustavan. Näyttöön osallistuminen edellyttää myös edellä mainitun asetuksen liitteen mukaiseen koulutukseen osallistumista (vartijan koulutus).

## **3 § Vartiointitoiminta turvallisuusalalla**

---

### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittaja tuntee erilaisten teknisten turvallisuus-/viestintäjärjestelmien, rakenteellisen turvallisuuden sekä henkilöiden suorittaman valvonnan kokonaisuuden. Hän osaa vartijan työhön liittyvät säädökset sekä vartioinnin ja sen taktiikan perusteet siten, että hän suoriutuu käytännössä erilaisista vartijan perustehtävistä. Hän osaa toimia oikein ja turvallisesti uhka-, ongelma- ja väkivaltilanteissa sekä niiden jälkihoidon käynnistyksessä. Hän tuntee palo- ja pelastustoiminnan perusteet. Hän osaa tehdä myös erilaiset hätäilmoitukset ja laatia tapahtumailmoitukset.

Tutkinnon suorittaja tuntee vartioimisliikkeen ja vartijan roolin turvallisuuspalvelujen tarjoajana ja tekijänä. Hän tuntee ammatin etiikan ja palvelun ja työn laadun merkityksen turvallisuusalalla.

Tutkinnon suorittaja tuntee vartiointityötä sivuavat viranomaisorganisaatiot ja niiden ydintehtävät, pääosin yritysturvallisuuteen kuuluvat toiminta-alueet sekä

yhteiskunnallisista muutosprosesseista johtuvat uhat. Hän tuntee myös vartioimisliiketoiminnan aseman yritysturvallisuuden kentässä sekä vakuutustoiminnan roolin yritysten riskien hallinnassa. Hän tuntee myös poliisi-, rikos- ja pelastuslain-säädännön tarvittavilta osin.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- osaa hahmottaa alan ja alalla toimimisen kokonaisuutena
- osaa hahmottaa oman vartijan työnsä osana laajempaa turvallisuustoimintaa
- omaa hyvät perustiedot vartijan työstä ja ammattialastaan ja osaa perustella toimintansa
- osaa muuntaa teoretiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa
- työskentelee turvallisesti ja huolehtii myös muiden turvallisuudesta
- toimintatapa on asiakaslähtöinen ja palveleva
- tuntee turvallisuusalaa sivuavat viranomaisorganisaatiot ja niiden toiminnan
- osaa hahmottaa yhteiskunnallisten muutosprosessien vaikutuksen yritysten ja kansalaisten turvallisuuteen
- osaa hahmottaa vartioimisliiketoiminnan roolin osana yritysturvallisuutta
- tuntee yritysturvallisuuden osa-alueita sekä osaa hahmottaa erilaisten yritysten turvallisuusriskejä ja -tarpeita
- ymmärtää viranomaisten ja yksityisen turvallisuussektorin yhteistyön merkityksen
- hallitsee vartiointitoiminnassa tarvittavat rutiinit sekä kirjallisesti että suullisesti.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä

määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

#### 4 § Pelastustoiminta

---

##### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittajalla on perustiedot pelastustoiminnasta sekä poikkeusoloihin varautumisesta (väestönsuojelusta). Hän tuntee tulitöiden riskit, rakenteellisen paloturvallisuuden perusteet ja erilaisiin kiinteistöihin kohdistuvat mahdolliset paloturvallisuusuhat. Hän tuntee kiinteistön paloturvallisuuden kannalta olennaiset seikat, kuten erilaisten osastointien perusteet, varapoistumisteitä, poistumistievalaistusta ja opasteita koskevat määräykset. Hän tuntee pelastustointia koskevan lainsäädännön peruskäsitteet sekä paloturvallisuutta ja paloteknistä valvontaa koskevan keskeisimmän käsitteistön. Hän osaa hahmottaa paloturvallisuuden merkityksen osana yritysten toimitilaturvallisuutta ja yrityksen toiminnan häiriöttömyyttä.

Tutkinnon suorittaja tietää, miten toimia oikein ja vahingot minimoiden palon-ehkäisyssä, mahdollisessa palotilanteessa ja jälkivahinkojen torjunnassa. Hän tuntee paloteknisten järjestelmien toimintaperiaatteet ja alkusammuttimet ja -sammutusjärjestelmät sekä hallitsee alkusammutuksen. Hän tietää erityyppisten rakennusten evakuoinnin perusteet (mm. kauppakeskukset, joukkoliikenneasemat ja toimistorakennukset).

Tutkinnon suorittaja tuntee vaarallisten aineiden merkinnät ja tavallisimpien vaarallisten aineiden ominaisuudet. Hän tuntee vaarallisten aineiden kuljetuksen ja säilytyksen oikeat periaatteet sekä kuljetukseen ja säilytykseen liittyvät uhat ja ympäristöriskit.

Tutkinnon suorittajalla on SPR:n ensiapu 2-kurssin edellyttämät valmiudet toimia onnettomuustilanteessa. Hän toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä. Hän osaa perustella tekemänsä ratkaisut.

##### **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään,

osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja toimii ammatillisesti hyväksytysti ja osaa, mitä vaatimuksissa edellytetään. Keskeisintä on, että tutkinnon suorittajalla on valmiudet toimia onnettomuuksia ennalta ehkäisevästi sekä mahdollisessa onnettomuustilanteessa kokonaisvaltaisesti vahingot minimoiden.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen (esimerkiksi kirjallisilla tai suullisilla kysymyksillä).

## 5 § Turvallisuustekniikka

---

### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittaja osaa hahmottaa teknisten turvallisuus-/viestintäjärjestelmien, rakenteellisen turvallisuuden ja henkilöiden suorittaman valvonnan kokonaisuuden.

Tutkinnon suorittajalla on perustiedot kiinteistöjen rakenteellisesta turvallisuudesta, kuten aidoista, porteista, palo-ovista, valaistuksesta ja lukituksesta. Hän tuntee rakenteellista turvallisuutta ja teknistä valvontaa koskevan keskeisimmän käsitteistön.

Tutkinnon suorittaja hallitsee rikosilmoitus-, kameravalvonta- ja kulunohjausjärjestelmien toimintaperiaatteet ja osaa käyttää laitteita lyhyen opastuksen jälkeen. Hän tuntee rikosilmoitusjärjestelmiin liittyvät erilaiset valvontatavat. Hän ymmärtää kehä-, kuori-, tila- ja kohdevalvonnan ominaispiirteet ja niiden tavallisimmat toteutustavat. Hän tuntee paloilmoitus- ja palovaroitinjärjestelmien toiminnan periaatteet. Hän ymmärtää teknisten turvallisuusjärjestelmien merkityksen osana yritysturvallisuutta. Hän tuntee olennaisimmat järjestelmiä koskevat käsitteet (Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton ohjeet), joiden avulla hän osaa soveltaa kirjallisia ohjeita käytännössä. Lisäksi hän tuntee kohteiden sekä laitteiden erilaiset luokitukset.

Tutkinnon suorittaja tietää eri ilmaisimien toimintaperiaatteet ja tuntee niiden ominaisuudet, myös yleisimmät aiheuttomien hälytysten syyt. Lisäksi hänellä on perustiedot talotekniikkaan liittyvistä järjestelmistä ja niiden merkityksestä kiinteistön häiriöttömään toimintaan ja turvallisuuteen.

Tutkinnon suorittaja tuntee turvallisuusvalvomoissa käytettävät tavanomaiset laitteistot ja ymmärtää niiden toimintaperiaatteet sekä tietää hyvän ergonomian periaatteet. Hän ymmärtää valvomotoiminnan osaksi yritysturvallisuutta. Lisäksi hän hallitsee valvomotyöskentelyyn liittyvät yleiset oheistehtävät, kuten kauko-

valvonnan, kuljetusten valvonnan, puhelimitse tapahtuvat palvelu- ja välitystehtävät ja avainpalvelun sekä työturvallisuuden liittyvät tarkistukset. Hän osaa viestiliikennekurin periaatteet ja tietää viestintään liittyvät riskit. Hän toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, taloudellisesti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä noudattaen työturvallisuutta työn suorituksessa ja työympäristön järjestyksessä.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta. Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja toimii ammatillisesti hyväksytysti ja osaa, mitä vaatimuksissa edellytetään.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## **6 § Uhkatilanteiden hallinta**

---

### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittaja osaa hätävarjelua, pakkotilaa, koti- ja julkisrauhaa, poistamisoikeutta, vartijan ja jokamiehen kiinniotto-oikeuksia, turvallisuustarkastusta ja

muita vartijan ja järjestyksenvalvojan vastuita ja valtuuksia koskevan lainsäädännön perusteet. Hän tuntee rikoslain henkeen ja terveyteen kohdistuvan sekä vapauteen kohdistuvan lainsäädännön perusteet. Hän tuntee myös yksityiselämää suojelevan lainsäädännön soveltuvien osien.

Tutkinnon suorittaja tuntee varkautta, kavallusta, luvaton käyttöä, ryöstöä ja kiristystä koskevan lainsäädännön perusteet. Hän tuntee myös yleisvaarallisia rikoksia ja vahingontekoa koskevan lainsäädännön. Hän osaa voimakäyttövälineisiin liittyvän lainsäädännön.

Tutkinnon suorittajalla on hyvät vuorovaikutustaidot. Hän tuntee sanallisen ja sanattoman viestinnän perusteet ja osaa hyödyntää niitä työssään. Hän ymmärtää ihmisen käyttäytymisen perusteita. Hän kykenee arvioimaan ja ennakoimaan aggressiivisen tai muuten häiriintyneen henkilön käyttäytymistä. Hänellä on perustiedot päihdyttävien ja huumaavien aineiden vaikutuksesta ihmiseen ja sitä kautta niiden vaikutuksen omaan työturvallisuuteen ja muiden turvallisuuteen. Hän tietää erilaisten kulttuuritaustojen vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen.

Tutkinnon suorittajalla on kokonaisnäkemys tilannehallinnasta. Hän osaa toimia uhkatilanteissa asiallisesti ja puolueettomasti sekä ensisijaisesti sovinnollisuutta edistäen. Hän hallitsee itsepuolustuksen ja voimankäytön niin, että pystyy toimimaan uhkatilanteissa ja niiden torjunnassa hyväksyttävästi ja kokonaisarviointiin perustuen puolustettavalla tavalla. Hän osaa tehdä eettisesti oikeita valintoja ja perustella ne. Hän ymmärtää palveluasenteen ja hyvän käytöksen sekä vartijan salassapitovelvollisuuden merkityksen työssä.

Tutkinnon suorittaja tuntee myös uhkatilanteiden henkiset ja fyysiset vaikutukset ja stressireaktioiden vaikutuksen toimintakykyyn. Hänellä on myös valmiudet väkivalta- tai onnettomuustilanteen välittömään jälkihoitoon/jälkihoidon käynnistämiseen sekä uhrien ja itsensä että ulkopuolisten turvallisuuden kannalta järkevästi.

Tutkinnon suorittaja tuntee erilaisten ympäristöjen vaikutuksen toiminnan luonteeseen sekä tilanteen että lainsäädännön kannalta (poikkeavia ympäristöjä ovat mm. joukkoliikennevälineet ja erilaiset terveydenhuollon laitokset ja toimipaikat). Hän hallitsee parityöskentelyn periaatteet, avunpyynnöt omalta organisaatioltaan sekä viranomaisyhteistyön. Hän hallitsee kirjallisen raportoinnin ja osaa turvata ja edistää poliisitutkintaa.

Tutkinnon suorittaja hallitsee aseettoman itsesuojelun periaatteet ja tavallisimpien voimankäyttövälineiden käytön periaatteet. Hänellä on perustiedot turvallisuustyöhön liittyvistä työturvallisuusriskeistä sekä niihin varautumisesta. Hän tuntee passiivisten suojavälineiden, kuten luoti- ja pistosuojaliivien sekä viilto-suojavarusteiden merkityksen työturvallisuuden kannalta. Hän ymmärtää myös hyvän fyysisen ja henkisen kunnon sekä terveyden merkityksen turvallisuusalan työtehtävissä.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään,

osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee ongelma-, väkivalta- ja onnettomuustilanteissa toimimisen kokonaisvaltaisesti
- omaa hyvät perustiedot ja taidot uhkatilanteiden hallinnasta ja ymmärtää jälkihoidon merkityksen omaan työturvallisuuteen ja ulkopuolisten turvallisuuteen
- omaa valmiudet väkivalta- tai onnettomuustilanteen jälkihoitoon sekä uhrien ja itsensä että ulkopuolisten turvallisuuden kannalta järkevästi
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa
- tuntee vaaditun lainsäädännön siten, että osaa soveltaa sitä käytännön työtehtävissä
- toimii uhkatilanteissa asiallisesti ja puolueettomasti sekä ensisijaisesti sovinnollisuutta edistäen
- hallitsee itsepuolustuksen ja voimankäytön niin, että pystyy toimimaan uhkatilanteissa ja niiden torjunnassa hyväksyttävästi ja kokonaisarviointiin perustuen puolustettavalla tavalla
- osaa tehdä oikeita valintoja ja perustella tekemänsä ratkaisut
- ymmärtää ihmisen käyttäytymisen perusteita erilaisissa tilanteissa niin, että osaa varautua mahdollisiin ongelmatilanteisiin
- osaa arvioida, milloin tarvitaan apua omalta organisaatiolta tai viranomaisilta
- toimii vastuullisesti ja ammattialalla yleisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaan sekä hallitsee parityöskentelyn ja noudattaa työturvallisuutta
- tuntee passiivisten suojavaelineiden, kuten luoti- ja pistosuojaaliivien sekä viiltosuoja-vaarusteiden merkityksen työturvallisuuden kannalta
- hallitsee kirjallisen raportoinnin ja osaa turvata ja edistää poliisitutkintaa.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse

työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 7 § Vastaanottopalvelu

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee paikallisvartiointikohteen kokonaisturvallisuuteen liittyvät yleiset tekijät. Hän tuntee yritysten turvallisuusriskit niin, että hän kykenee kohteessaan huolehtimaan turvallisuusasioista käytännössä. Hän osaa arvioida työympäristöään, kuten rakenteita ja esineitä, työturvallisuuden kannalta oikein. Hän osaa myös varautua erilaisiin uhkiin ja ratkaista uhkatilanteita.

Tutkinnon suorittaja tietää puhelimiin ja muihin yhteys- ja tietoliikennevälineisiin liittyvät turvallisuusasiat sekä salassapitoon ja vaitiolositoumuksiin liittyvät velvoitteet. Hän tuntee yrityssalaisuuksia koskevan sekä tieto- ja viestintärikoksia koskevan lainsäädännön perusteet.

Tutkinnon suorittaja taitaa hyvän palvelukäyttäytymisen sekä ymmärtää sen merkityksen työn laatuun ja yrityskuvaan. Hän osaa asiallisesti huolehtia vieraiden ja vierasryhmien vastaanotosta ja kulunohjauksesta sekä turvallisuudesta. Hän osaa empaattisen, ystävällisen ja asiakasta kunnioittavan tavan työskennellä kohteessa. Hän osaa perustella toimenpiteensä. Hän tietää erilaisten kulttuuritaustojen vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen.

Tutkinnon suorittaja tietää yleisimmät yritysten vierailukäytännöt ja osaa tietojenkäsittelytekniikan avulla hoitaa vieraskirjaa, tila- ja muita varauksia sekä seurata kulunohjausjärjestelmää. Hän osaa palveluhenkisesti valvoa henkilökunnan kulkua ja pysäköintiä sekä tietää henkilökorttien käyttötarkoituksen ja -tavat. Hänellä on valmiudet käyttää kiinteistön turvallisuus- ja viestintäjärjestelmiä opastuksen jälkeen.

Tutkinnon suorittajan kielitaito yhden vieraan kielen osalta vastaa yleisten kielitutkintojen asteikolla arvosanaa 2; puheen ymmärtämisen ja puhumisen osalualueilla edellytetään kuitenkin vähintään taso 3. Hän hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin ja osaa tehdä tapahtumailmoituksen. Hän toimii itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä.

### b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee vastaanottopalvelun kokonaisvaltaisesti
- omaa hyvät perustiedot ja taidot asiakaspalvelusta ja ymmärtää sen merkityksen työn laatuun ja yrityskuvaan
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa
- kykenee kohteessaan huolehtimaan turvallisuusasioista
- tuntee vaaditun lainsäädännön ja muut velvoitteet siten, että osaa soveltaa sitä käytännön työtehtävissä
- osaa ennakoita ja ratkaista ongelmatilanteita
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia välineitä ja ymmärtää viestintävälineisiin liittyvät turvallisuusasiat
- hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin ja osaa tehdä tapahtumailmoituksen
- toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut
- omaa vaatimusten mukaisen kielitaidon.

### c) Ammattitaidon osoittamistavat

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee paikalliskohteen kokonaisturvallisuuteen vaikuttavat yleiset tekijät, kuten avainturvallisuuden sekä yleiset kulunohjausperiaatteet, -menetelmät ja -laitteet. Hän osaa käyttää yleisimpiä teknisiä valvonta- ja viestintävälineitä. Hänellä on valmiudet käyttää kohdekiinteistön turvallisuus- ja viestintäjärjestelmien laitteita lyhyen opastuksen jälkeen. Hän hallitsee rauhan rikkomista, kuten luvatonta tunkeutumista, koskevat säännökset. Hän tuntee myös poliisi-, rikos- ja pelastuslainsäädännön tarvittavilta osin.

Tutkinnon suorittaja taitaa hyvän palvelukäyttäytymisen. Hän osaa asiallisesti huolehtia vieraiden ja vierasryhmien vastaanotosta ja opastuksesta sekä turvallisuudesta. Hän tunnistaa häiriötilanteet ja osaa toimia ristiriitoja vähentävästi.

Tutkinnon suorittaja osaa liikkua kiinteistössä turvallisesti ottaen huomioon poikkeavuudet, valaistuksen ja poistumisreitit. Hän osaa tehdä havainnot paloturvallisuuteen liittyvistä riskeistä ja raportoida niistä. Havainnoinnissa tulee ottaa huomioon mm. palo-ovien merkitys paloalueiden rajaamisessa, poistumisreittien turvallisuus poistuttaessa rakennuksesta hätätilanteessa, poistumisreitivalaistukselle määritellyt vaatimukset ja toimivuus (standardi SFS-EN 1838), poistumisopasteiden selkeys ja havaittavuus (valtioneuvoston päätös 976/1994, standardi SFS-EN 1838) ja päällä olevat palovaaralliset laitteet.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa palokuormiin liittyvät riskit ja ymmärtää mahdolliset seuraukset sekä ennaltaehkäisevän työn merkityksen myös tahallaan syytettyjen palojen varalta. Hän ymmärtää ja tunnistaa lukitusturvallisuutta vaarantavat tekijät, kuten lukitsemattomat ovet ja rikkinäiset lukot. Hän ymmärtää kuorisuojauksen tehtävän kohdekiinteistössä.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia mahdollisissa uhka- tai rikostilanteissa oikein ja ymmärtää roolinsa lainsäädännön määrittelemänä yksityisen turvallisuusalan työntekijänä. Hän osaa arvioida tilanteen vaatimukset ja osaa tarvittaessa ottaa yhteyttä omaan organisaatioon tai viranomaisiin ja pyytää apua.

Tutkinnon suorittajan kielitaito yhden vieraan kielen osalta vastaa yleisen kielitutkinnon asteikolla vähintään yleisarvosanaa 1; puheen ymmärtämisen ja puhumisen osa-alueilla edellytetään kuitenkin vähintään tasoa 2. Hän hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin ja osaa tehdä tapahtumailmoituksen. Hän toimii itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä osaa tehdä yhteistyötä. Hän osaa suorittaa henkilökunnan poistumistarkastukset lainsäädännön mukaisesti ja korrektisti.

### b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee paikallisvartioinnin kokonaisvaltaisesti
- omaa hyvät perustiedot ja taidot asiakaspalvelusta ja ymmärtää sen merkityksen työn laatuun ja yrityskuvaan
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa
- kykenee kohteessaan huolehtimaan turvallisuusasioista
- tuntee vaaditut lainsäädännöt siten, että osaa soveltaa niitä käytännön työtehtävissä
- osaa ennakoida ja ratkaista ongelmatilanteita
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia välineitä
- hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin ja osaa tehdä tapahtumailmoituksen
- toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut
- omaa vaatimusten mukaisen kielitaidon
- osaa suorittaa henkilökunnan poistumistarkastukset lainsäädännön mukaisesti ja korrektisti.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee työn keskeisimmät sisällöt ja toimintatavat. Näitä ovat esim. kohteesta toiseen siirtyminen, turvallinen kohteessa liikkuminen, riskien tunnistaminen ja kohteessa olevien henkilöiden tunnistaminen. Hän hallitsee julkisrauhan rikkomista koskevat säännökset. Hän osaa toimia mahdollisissa uhkattai rikostilanteissa oikein ja ymmärtää roolinsa lainsäädännön määrittelemänä yksityisen turvallisuusalan työntekijänä. Hän osaa arvioida tilanteen vaatimukset ja osaa tarvittaessa pyytää apua omalta organisaatiolta tai viranomaisilta. Hän osaa työhönsä liittyvän raportoinnin ja yhteydenpidon sekä ymmärtää yhteydenpidon merkityksen työturvallisuuteen. Hän osaa tehdä asianmukaisen tapahtumailmoituksen.

Tutkinnon suorittaja osaa oman turvallisuutensa huomioonottaen lähestyä taktisesti oikein piiri- ja hälytysvartiointikohdetta ja poistua sieltä. Hän osaa ottaa huomioon alueen erityispiirteet ja valaistuksen ja pystyy tunnistamaan kohteen mahdolliset uhkatekijät. Hän osaa liikkua kiinteistössä turvallisesti ottaen huomioon poikkeavuudet, valaistuksen ja poistumisreitit.

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä havaintoja paloturvallisuuteen liittyvistä riskeistä ja raportoida niistä. Havainnoinnissa tulee ottaa huomioon mm. palo-ovien merkitys paloalueiden rajaamisessa, poistumisreittien turvallisuus poistuttaessa rakennuksesta hätätilanteessa, poistumisreitivalaistukselle määritellyt vaatimukset ja toimivuus (standardi SFS-EN 1838), poistumisopasteiden selkeys ja havaittavuus (valtioneuvoston päätös 976/1994, standardi SFS-EN 1838) ja päällä olevat palo-vaaralliset laitteet.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa palokuormiin liittyvät riskit ja ymmärtää mahdolliset seuraukset sekä ennaltaehkäisevän työn merkityksen myös tahallaan syytettyjen palojen varalta. Hän ymmärtää ja tunnistaa lukitusturvallisuutta vaarantavat tekijät, kuten lukitsemattomat ovet ja rikkinäiset lukot. Hän ymmärtää kuorisuojauksen tehtävän kohdekiinteistössä.

Tutkinnon suorittaja tuntee ja osaa käyttää yleisimpiä lukitusjärjestelmiä ja tehdä niille yksinkertaisia pikahuoltotoimenpiteitä. Hän tuntee taloteknisten järjestelmien periaatteet. Hän ymmärtää ajoneuvon ja muiden välineiden sekä niiden hyvän kunnon merkityksen työssään. Hän käsittelee niitä asianmukaisesti. Hän hallitsee avainturvallisuuden.

Tutkinnon suorittaja tuntee hälytystoimintaan liittyvät säädökset ja toiminta-oikeudet. Hän osaa toimia oikein kiinniotto- ja poistamistilanteissa sekä rikospaikalla. Hän osaa rajoittaa rikos- ja onnettomuuspaikan vahingot mahdollisimman vähäisiksi ja tehdä poliisitutkinnan turvaamistoimenpiteet.

Tutkinnon suorittaja hallitsee työssä tarvittavien tiedonkeruu-, viestintä- ja hälytysjärjestelmien toimintaperiaatteet ja osaa käyttää niitä. Hänellä on valmiudet käyttää kohdekiinteistön turvallisuus- ja viestintäjärjestelmien laitteita lyhyen opastuksen jälkeen. Hän osaa hyödyntää hälytyslaitteiden käyttöohjeita. Hän osaa viestiliikennekurin periaatteet ja tietää viestintään liittyvät riskit. Hän toimii itseohjautuvasti sekä vastuullisesti ja osaa tehdä yhteistyötä.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee hälytystehtävissä toimimisen ja vartiointikohteiden erityispiirteet kokonaisvaltaisesti
- omaa hälytystehtävistä ja piirivartioinnista hyvät perustiedot ja taidot
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa, kiinniotto-, poistamis- ja uhkatilanteissa
- osaa onnettomuus- ja rikostilanteissa rajoittaa rikos- ja onnettomuuspaikan vahingot mahdollisimman vähäisiksi ja tehdä poliisitutkinnan turvaamistoimenpiteet
- tuntee vaaditun lainsäädännön siten, että osaa soveltaa sitä käytännön työtehtävissä
- osaa huolehtia omasta turvallisuudestaan erilaisissa ympäristöissä
- osaa työhönsä liittyvän raportoinnin ja yhteydenpidon ja ymmärtää yhteydenpidon merkityksen työturvallisuuteen
- osaa arvioida, milloin tarvitaan apua omalta organisaatiolta tai viranomaisilta
- osaa havaita vartiointikohteeseen liittyviä turvallisuusriskejä, poistaa niitä toimivaltuuksiensa puitteissa/raportoida niistä
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia välineitä
- osaa tehdä tapahtumailmoituksen
- toimii itseohjautuvasti ja vastuullisesti ja osaa tehdä yhteistyötä
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä

määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 10 § Myymäläturvallisuus

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee kauppaliikkeiden ja -keskusten turvallisuuden erityispiirteet. Hän tuntee tavarahävikin eri muodot ja tavanomaiset myymäläturvallisuusriskit. Hän hallitsee myymälätarkkailijan ja myymälävahtimestarin tehtävät sekä toimenpiteet kiinniotto- ja poistamistilanteessa. Hän osaa myös niihin liittyvän lainsäädännön. Hän tuntee ennaltaehkäisevän toiminnan ja suojauskeinot. Hän osaa perustella toimenpiteensä. Hän tuntee myös henkilön yksityisyyttä koskevan lainsäädännön (esim. teknisillä laitteilla tarkkailu).

Tutkinnon suorittaja tuntee työhön liittyvien valvontalaitteiden toimintaperiaatteet. Hän osaa käyttää laitteita. Hän tuntee työnsä kannalta oleellista lainsäädäntöä, kuten henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, rauhan rikkominen, vapautteen kohdistuvat rikokset, kunnian ja yksityiselämän loukkaaminen, varkaus, kavallus, luvaton käyttö, ryöstö, kiristys, vahingonteko ja maksuvälinerikokset.

Tutkinnon suorittaja tuntee päihdyttävien ja huumaavien aineiden vaikutukset ihmisiin ja sitä kautta niiden vaikutuksen omaan työturvallisuuteen ja asiakkaiden turvallisuuteen. Hän osaa toimia työtehtävissään työturvallisuuden kannalta oikein ja järkevästi sekä huolehtia niin myymälän asiakkaiden kuin henkilökunnankin turvallisuudesta erilaisissa häiriö- ja uhkatilanteissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee lisäksi myymälöiden häiriöttömän toiminnan varmistavien muiden laitteiden merkityksen, kuten kylmäkoneet. Hän hallitsee hyvän asiakaspalvelun periaatteet sekä osaa suhteuttaa toimensa kohteen turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Hän toimii itseohjautuvasti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä, hallitsee raportoinnin ja osaa perustella tekemänsä ratkaisut.

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä henkilökunnan poistumistarkastuksen lainsäädännön mukaisesti ja tietää koeostotoiminnan periaatteet.

### b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee myymälätarkkailijan ja myymälävahtimestarin tehtävät kokonaisvaltaisesti
- omaa hyvät perustiedot ja taidot kaupanalan turvallisuudesta sekä vartioinnista ja niiden merkityksestä kohdeyritysten toimintaan
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa
- kykenee kohteessaan huolehtimaan turvallisuusasioista
- tuntee vaaditun lainsäädännön siten, että osaa soveltaa sitä käytännön työtehtävissä
- tuntee ennaltaehkäisevän toiminnan ja suojauskeinot
- osaa ennakoida ja ratkaista ongelmatilanteita
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia laitteita ja välineitä
- hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin
- toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, vastuullisesti ja turvallisesti sekä yksin että ryhmässä
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut
- osaa tehdä henkilökunnan poistumistarkastuksen lainsäädännön mukaisesti.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon

yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 11 § Järjestyksenvalvonta

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee järjestyksenvalvojalle järjestyksenvalvojista annetussa laissa ja järjestyslaissa annetut oikeudet ja velvollisuudet. Hän tuntee järjestyksenvalvoja koskevan lainsäädännön ja ohjeistuksen sekä niiden soveltamisen siten, että hän toiminnassaan kykenee asettamaan etusijalle sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät yleisön turvallisuutta. Hän pystyy toimimaan asiallisesti ja tasapuolisesti sekä sovinnollisuutta edistäen. Hän osaa ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta.

Tutkinnon suorittaja tuntee yleisiä kokouksia ja yleisötilaisuuksia koskevan lainsäädännön. Hän tuntee soveltuvin osin perustuslain, yhdenvertaisuuslain, majoitus- ja ravitsemisliikkeitä, leirintäalueita sekä matkustaja-alueita koskevan lainsäädännön. Hän tuntee soveltuvin osin henkilön ja tavaroiden tarkastusta koskevan lainsäädännön. Hän tuntee myös henkilön yksityisyyttä koskevan lainsäädännön perusteet (esim. teknisillä laitteilla tarkkailu).

Tutkinnon suorittaja osaa hätävarjelua, pakkotilaa, koti- ja julkisrauhaa, poistamisoikeutta sekä jokamiehen kiinniotto-oikeuksia ja muita järjestyksenvalvojan valtuuksia koskevan lainsäädännön periaatteineen. Hän tuntee rikoslain henkeen ja terveyteen sekä vapauteen kohdistuvan lainsäädännön perusteet. Hän tuntee kiinniotetun säilössäpitämistä koskevat säännökset ja osaa soveltaa niitä. Hän tuntee myös kiinteästi järjestyksenvalvojan työhön liittyvän rikoslainsäädännön, kuten syrjintärikokset, heitteillepanon, pahoinpitelyn, petoksen, väärennyksen ja vahingonteon.

Tutkinnon suorittaja tuntee alkoholi- ja huumelainsäädännön järjestyksenvalvojan tehtävien kannalta. Hän tuntee tavallisimmat huumausaineet ja niiden käyttötavat. Hän tuntee myös tupakkalain keskeiset pykälät.

Tutkinnon suorittajalla on perustiedot päihdyttävien ja huumaavien aineiden vaikutuksesta ihmiseen ja sitä kautta niiden vaikutuksesta työturvallisuuteen sekä yleisön turvallisuuteen. Hän tuntee väkivaltaisen asiakkaan käyttäytymistä ja osaa ennakoida uhka- ja ongelmatilanteita. Hän osaa itsepuolustuksen, voimankäyttövälineiden ja voimankäytön perusteet sekä niihin liittyvän lainsäädännön.

Joutuessaan suorittamaan tarvittavia toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, hänen toimenpiteensä perustuvat perustuslakiin, järjestyksenvalvojista annettuun lakiin ja muihin asiaan liittyviin säädöksiin siten, etteivät toimenpiteet aiheuta suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Hän osaa perustella toimenpiteensä.

Tutkinnon suorittaja tuntee hätäensiavun perusteet ja omaa SPR:n ensiapu I-tason edellyttämät taidot. Hän osaa myös palo- ja pelastustoiminnan perusteet. Hän osaa tehdä hätäilmoituksen ja osaa onnettomuuden ja rikoksen uhrien jälki-

hoidon periaatteet. Hän osaa toimia kiinniotto- ja säilöissäpitotilanteessa sekä asiakkaan turvallisuuden että oman työturvallisuutensa kannalta tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Tutkinnon suorittajalla on myös käsitys suurten yleisötilaisuuksien erityispiirteistä turvallisuuden kannalta.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammattillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

### *Hyväksytty suoritus*

Tutkinnon suorittajalla on sisäasiainministeriön vaatimusten mukainen peruskoulutus ja erityiskoulutus (voimankäyttövälineet ja niiden käyttö) ja SPR:n ensi-apu I-tason edellyttämät taidot

sekä lisäksi tutkinnon suorittaja

- hallitsee järjestyksenvalvonnan kokonaisvaltaisesti
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa, kiinniotto-, poistamis-, säilöönpano-, ongelma- ja onnettomuustilanteissa
- kykenee kohteessaan huolehtimaan turvallisuusasioista
- tuntee vaaditun lainsäädännön siten, että osaa soveltaa sitä käytännön työtehtävissä
- osaa ennakoida ja ratkaista ongelmatilanteita
- osaa arvioida, milloin tarvitaan apua omalta organisaatiolta tai viranomaisilta
- osaa havaita turvallisuusriskejä, poistaa niitä toimivaltuuksiensa puitteissa raportoida niistä
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia laitteita ja välineitä
- hallitsee työhönsä liittyvän raportoinnin
- toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, vastuullisesti ja turvallisesti sekä yksin että ryhmässä
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Näyttö suoritetaan peruskoulutuksen ja erikoiskoulutuksen (voimankäyttövälineet ja niiden käyttö) osalta sisäasiainministeriön järjestyksenvalvojalain soveltamisesta antaman määräyksen (611/Tu-53, annettu 27.8.1999) mukaisesti.

Muilta osin osoittamistavat ovat seuraavat:

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 12 § Kuljetusturvallisuus

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee kuljetusturvallisuuden (arvokuljetusten vartiointi ja suojaaminen) sekä omaisuuden suojelun taktiikan ja tekniikan perusteet. Hän osaa kartoittaa arvokuljetuksiin liittyviä riskejä. Hän osaa selvittää asiakkaan tarpeet/on selvillä asiakkaan tarpeista.

Tutkinnon suorittajalla on vähintään B-luokan ajokortti. Hän ajaa turvallisesti ja käsittelee ajoneuvoa asiallisesti. Hän tuntee kuljetusvälineet, niiden ominaispiirteet ja ajoneuvojen turvallisuusvarusteet ja ymmärtää työssä tarvittavien välineiden toimivuuden tärkeyden sekä työturvallisuuden että kuljetusten onnistumisen kannalta. Hän osaa tehdä yhteistyötä.

Tutkinnon suorittaja osaa ennakoivan tiedustelun ja suunnittelun periaatteet. Hän hallitsee reittisuunnittelun ja tuntee kuljetukseen kohdistuvat uhat sekä niiden torjumisen periaatteet. Hän tuntee erilaiset suojaustasot (Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton ohjeet). Hän tuntee kuljetustaktiikan siten, että osaa toimia turvallisesti kuljetustehtävissä. Hän hallitsee saattueajon ja seuraamisen. Hän osaa käyttää arvokuljetusten tavallisimpia suojavälineitä ja tuntee tavallisimmat kuljetuspakkaukset ja sinetöintitavat. Hän osaa toimia oikein myös mahdollisissa ryöstötilanteissa.

Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää teknisiä apuvälineitä, kuten videokameroita, paikantimia ja viestintävälineitä, turvatessaan kuljetuksia. Hän hallitsee viestiliikennekurin ja turvallisuuden kannalta optimaalisen viestinnän erilaisilla laitteilla. Hän osaa menetellä oikein arvolähetystä vastaanotettaessa ja luovutettaessa.

Tutkinnon suorittaja tuntee voimankäyttöä ja voimankäyttövälineitä, hätävarjelua, pakkotilaa sekä heitteillepanoa koskevan lainsäädännön. Hän tuntee myös kuljetusten kannalta arvo-omaisuutta koskevan lainsäädännön, kuten varkaus, kavallus, ryöstö, kiristys ja luvaton käyttöönotto. Lisäksi hän tuntee yleisvaarallisia rikoksia, vahingontekoa, yrityssalaisuutta sekä tieto- ja viestintärikoksia koskevan lainsäädännön soveltuvin osin. Hän osaa soveltaa tietojään lainsäädännöstä käytännön työtehtävissä ja osaa toimia lainmukaisesti ja voimankäytön porrastusta noudattaen myös yllättävissä tilanteissa. Hän osaa perustella toimenpiteensä. Hän toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, taloudellisesti, vastuullisesti ja turvallisesti. Hän hallitsee raportoinnin.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Tutkinnon suorittajalla on oltava vähintään B-luokan ajokortti.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee arvokuljetustehtävissä toimimisen kokonaisvaltaisesti
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa, myös uhkatilanteissa
- tuntee vaaditun lainsäädännön, muut ohjeet sekä arvokuljetusten vartiointin ja suojaamisen taktiikan ja tekniikan siten, että osaa soveltaa niitä käytännön työtehtävissä sekä toimia lainmukaisesti sekä voimankäytön porrastusta noudattaen myös uhkatilanteissa
- osaa suunnitella ja toteuttaa arvokuljetuksen teknisesti tarkoituksenmukaisesti ja riskit ennakoiden
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia välineitä ja huolehtii niiden kunnosta
- toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, taloudellisesti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä noudattaen työturvallisuutta
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut
- toimii ammattialan yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti.

### c) Ammattitaidon osoittamistavat

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selvi itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 13 § Henkilöturvallisuus

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee henkilösuojaustoimintaan liittyvän lainsäädännön (häätävarjelu, pakkotila, kotirauha ja henkilön koskemattomuuden suojaamistehtävissä toimimisen lailliset edellytykset). Hänellä on vähintään B-luokan ajokortti. Hän ajaa turvallisesti ja käsittelee ajoneuvoa asiallisesti. Hän tuntee myös voimankäyttöä ja voimankäyttövälineitä koskevan lainsäädännön.

Tutkinnon suorittaja tuntee keskeisimmät suojaustaktiikat ja -välineet ja osaa toimia suojaustehtävissä ottaen huomioon suojattavan henkilön, erilaiset paikat ja olosuhteet. Hän hallitsee asunto-, hotelli- ja matkustusturvallisuuden perusteet. Hän osaa kartoittaa/tietää henkilöön kohdistuvia uhkia, kykenee ennaltaehkäisemään uhkatilanteita ja hallitsee uhkien torjunnan perusteet. Hän tuntee kirjallisen suunnittelun, seurannan ja raportoinnin periaatteet. Hän osaa hyödyntää teknisiä apuvälineitä, kuten valokuva- ja videokameraa henkilösuojaustyössä.

Tutkinnon suorittaja osaa suojella asiakasta mm. häirinnältä, väijytykseltä, fyysiseltä hyökkäykseltä ja erilaisilta räjähteiltä. Hän hallitsee aseettoman suojelun perusteet ja tavanomaisten voimankäyttövälineiden käytön periaatteet henkilösuojauksessa. Hän osaa toimia muuttuvissa tilanteissa suojeltavan sekä itsensä kannalta turvallisesti. Hän osaa toimia hyväksyttävällä tavalla ja lainsäädäntöä noudattaen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti myös odottamattomissa vaaratilanteissa ja perustella toimenpiteensä.

Tutkinnon suorittaja tuntee myös henkilökuljetusturvallisuuteen liittyvät riskit ja niiden torjunnan periaatteet. Hän tuntee ennakoivan (suojaavan) tiedustelun ja suunnittelun periaatteet. Hän hallitsee reittisuunnittelun. Hän tuntee saattueajon, saattomuodostelmat ja niiden käytön henkilösuojaustehtävissä. Hän hallitsee viestiliikennekurin ja asianmukaisen ja turvallisen viestinnän erilaisilla viestivälineillä. Hän toimii asiakaslähtöisesti, palveluhenkisesti, itseohjautuvasti, taloudellisesti ja vastuullisesti ja osaa tehdä myös yhteistyötä.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Tutkinnon suorittajalla on oltava vähintään B-luokan ajokortti.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätyt. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytyistä suorituksista tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja

- hallitsee suojaustehtävissä toimimisen kokonaisvaltaisesti
- hallitsee hyvin henkilösuojauksen perustiedot
- osaa muuntaa teorian tiedon oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa olosuhteissa, myös uhkatilanteissa
- tuntee vaaditun lainsäädännön ja suojaustekniikat ja -tekniikat siten, että osaa soveltaa niitä käytännön työtehtävissä sekä toimia lainmukaisesti sekä voimankäytön porrastusta noudattaen myös uhkatilanteissa
- osaa suunnitella ja toteuttaa henkilösuojauksen tarkoituksenmukaisesti ja uhat ennakoiden
- osaa käyttää oikein työssä tarvittavia välineitä
- toimii itseohjautuvasti, taloudellisesti ja vastuullisesti sekä yksin että ryhmässä noudattaen työturvallisuutta
- toimii asiakkaan tarpeiden mukaisesti ja ammattialan yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti
- osaa perustella tekemänsä ratkaisut.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä

velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. Näytössä myös arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja työprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta. Ammattitaidon arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteet. Luonnollisissa ympäristöissä ja töissä on otettava huomioon yllättäen tulevat erityisen vaikeat ja vaaralliset sekä helpot ja rutiinitilanteet. Näytön tulee tuoda esiin tutkinnon suorittajan kyky muuntaa tieto ja taito oikeaksi suoritukseksi vaihtelevissa tilanteissa ja olosuhteissa.

## 14 § Turvatarkastus

---

### a) Ammattitaitovaatimukset

#### 1) Turvatarkastuksen perustaidot

Tutkinnon suorittaja

- hallitsee turvatarkastusta säätelevän keskeisen lainsäädännön ja tuntee toimivaltuutensa sekä mahdollisesti toimintaa rajoittavan lainsäädännön (pääsyn estäminen, poistaminen, jne.)
- toimii säädösten edellyttämällä tavalla
- osaa perustaa turvatarkastuspisteen
- osaa toimia erilaisissa ympäristöissä turvatarkastustehtävissä annettuja ohjeita noudattaen
- tekee havaintoja työympäristöstään ja raportoi poikkeamista ja poikkeavuuksista
- havainnoi tarkastuksen kohdetta, henkilöitä ja esineitä sekä osaa tehdä tarvittavat johtopäätökset, joiden perusteella toimia (profilointi)
- osaa kertoa tarkastusmenettelystä tarkastettavalle sekä opastaa ja ohjata häntä tarkastusprosessin aikana
- ymmärtää erilaisten kulttuurien vaikutukset ja ottaa ne tarkastuksessa huomioon
- toimii kohtaamis- ja palvelutilanteessa hyvän asiakaspalvelutavan, tilanteen ja kohderyhmän (kulttuuri, ikä, sukupuoli, terveydentila, erityiskohtelua edellyttävät ryhmät, jne.) edellyttämällä tavalla
- ottaa huomioon sen, ettei tarkastettava käytä tarkastustilanteessa erityispiirteitä väärin hyväkseen

- valitsee soveltuvimman käytössään olevan tarkastustekniikan ja toimii vähimmän haitan periaatteen mukaisesti tarkastustilanteessa
- osaa henkilön ja tavaran tarkastamisen käsin sekä metallinilmaisinta apuna käyttäen
- tunnistaa vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja yleisimmät kielletyt aineet
- osaa tehdä tarkastuksen siten, ettei jää perusteltua syytä epäillä tarkastettavalla tai muussa tarkastuksen kohteessa olevan kiellettyjä esineitä tai aineita
- tuntee tarkastustilanteen riskit ja toimii niitä minimoiden
- osaa tarvittaessa pyytää tilanteen kannalta tarkoituksenmukaista lisäapua
- osaa luopua toimenpiteestä uhka- ja vaaratilanteessa
- osaa toimia turvallisuutta edistävällä tavalla sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- hallitsee tehtävään liittyvän suullisen ja kirjallisen raportoinnin sekä osaa tehdä viranomaisille tarvittavat ilmoitukset.

## 2) Turvatarkastuksen tekniset taidot

### Tutkinnon suorittaja

- osaa perustaa teknisen turvatarkastuspistein
- osaa todeta laitteiden ja välineiden toimintavalmiuden siten, että ne toimivat tarkastustilanteessa optimaalisesti
- tietää yleisimmät turvatarkastuksissa käytössä olevat tekniset laitteet ja apuvälineet
- tuntee käyttämiensä laitteiden toimintaperiaatteet
- osaa reagoida laitteiden antamiin ilmoituksiin tarkastustilanteessa ja toimia niiden perusteella oikein
- osaa valita tarkastettavien erityistilanteisiin liittyvät tekniset vaihtoehdot ja tilanteen vaatiessa tehdä käsintarkastuksen
- osaa henkilön ja tavaran tarkastamisen metallinilmaisinta ja läpivalaisukonetta tai muuta käytössään olevaa teknistä apuvälinettä käyttäen
- osaa tulkita läpivalaisukoneen kuvaa siten, että tunnistaa esineitä ja aineita
- osaa käyttää laitteita turvallisesti ja toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- hallitsee tehtävään liittyvän suullisen ja kirjallisen raportoinnin sekä osaa tehdä viranomaisille tarvittavat ilmoitukset.

### **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään,

osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja toimii ammatillisesti hyväksytysti ja osaa, mitä vaatimuksissa edellytetään. Tutkinnon suorittaja osaa tarvittaessa perustella tekemänsä ratkaisut.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Kohdat 1) Turvatarkastuksen perustaidot ja 2) Turvatarkastuksen tekniset taidot voidaan suorittaa joko erikseen tai samanaikaisesti yhdessä näytössä.

Koska arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa, ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä kyseisiä töitä niiden tavanomaisissa työympäristöissä tai erillisillä, käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli näyttöön valittu työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan erityyppisillä lisätehtävillä tai muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen. Työsuoritusten aikana tutkinnon suorittajalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erikseen siltä osin, kuin se ei selviä itse työsuorituksessa. Ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua tai muuta menettelyä, jolla tutkinnon suorittajan osaamisen taso voi täsmentyä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa.

## **15 § Sammutusmies**

---

Pelastuslainsäädäntö asettaa vaatimuksia rakennuksen omistajalle ja haltijalle, teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittajalle, virastolle tai laitokselle. Asianomaisessa kohteessa ja muussa toiminnassaan edellä mainitut ovat velvollisia ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät (Pelastuslaki 2003 8§).

### **a) Ammattitaitovaatimukset**

Tutkinnon suorittajalla on valmiudet ja pätevyys toimia sammutusmiehenä teollisuus- ja liikelaitosten palokunnissa sekä alueen pelastustoimen vapaaehtoisissa ja puolivakinaisissa palokunnissa. Hän hankkii ja ylläpitää fyysistä kuntoa ymmärtäen fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn merkityksen, jotta hän suoriutuu savusukellusohjeen A:69 mukaisesta fyysisen kunnan testauksesta.

Tutkinnon suorittaja pystyy toimimaan sammutusmiehen tehtävissä pelastusyksiköissä perusselvitysohjeen mukaisissa tavanomaisissa sammutus- ja pelastustehtävissä.

Tutkinnon suorittaja osaa paineilmahengityslaitteen käytön savusukellustehtävissä rajatun tilan paloissa ja muualla kuin rajatussa sisätilassa. Hänellä on perusvalmiudet toimia tavanomaisissa savusukellustehtävissä.

Tutkinnon suorittaja osaa aloittaa ensitoimet tieliikennepelastamisessa sekä muissa pelastustoimintaan liittyvissä tehtävissä. Hän osaa toimia yksikönjohtajan ohjeiden mukaisesti tavanomaisissa pelastustehtävissä.

Tutkinnon suorittaja osaa tunnistaa ja kohdata hätätilapotilaan. Hän osaa huolehtia hätätilapotilaan peruselintoiminnoista ensiavun keinoin ja osaa porrastetun ensivastejärjestelmän toimintaperiaatteet erilaisissa ensivastetilanteissa sekä osaa toimia ensivasteyksikön jäsenenä.

Tutkinnon suorittaja tiedostaa kemikaaliturvallisuuden merkityksen ja tuntee vaarallisten aineiden luokittelujärjestelmän. Hän tietää kemikaalin aiheuttamat vaarat ja osaa suojautumisen ja suojaamisen periaatteet. Hän tuntee vaarallisten aineiden mittalaitteet ja osaa käyttää niitä sekä osaa käyttää öljyntorjunnan peruskalustoa ja -välineistöä. Hän ymmärtää öljyntorjunnassa ja kemikaalitorjunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen ylläpitämisen sekä kehittämisen merkityksen yrityksen ja ympäristön kannalta.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa yleisesti käytössä olevat paloilmoitusjärjestelmät. Hän tuntee laitteiden toimintaperiaatteet ja osaa toimia oikein hälytystilanteessa.

## **b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit**

Arviointi suoritetaan vertaamalla tutkinnon suorittajan ammattitaitoa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli suoritus hylätään, osallistujalle kerrotaan, miltä osin ja miksi suoritus on hylätty. Osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta.

Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja toimii ammatillisesti hyväksytysti ja osaa, mitä vaatimuksissa edellytetään. Keskeisintä on, että tutkinnon suorittajalla on valmiudet toimia onnettomuuksia ennalta ehkäisevästi sekä mahdollisessa onnettomuustilanteessa oikeansuuntaisesti, kokonaisvaltaisesti vahingot minimoiden.

## **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti käytännön toimintaa vastaavilla simuloituilla työsuorituksilla. Mikäli työ ei kata perusteiden vaatimuksia siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön että alalla tarvittavan teoreettisen tietämyksen osalta, on järjestäjä velvollinen varmistamaan muilla arviointikeinoilla vaadittu osaaminen (esimerkiksi kirjallisilla tai suullisilla kysymyksillä).

### a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tietää, mitä yrittäjänä toimiminen edellyttää. Hän osaa arvioida yrittäjyyttään ja mahdollista yritystoimintaansa sekä sitä, millä alueilla ja miten hän voi kehittää yrittäjävalmiuksiaan. Hänellä on oman alansa vankka ammattitaito, ja hän ymmärtää alansa yritystoimintaa. Hän osaa tarkastella alaa ja sen tarjoamia yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä, ja hänellä on oman yrityksen aloittamiseksi tarvittavat perustiedot.

Tutkinnon suorittaja tietää eri yritysmuotojen erot ja tuntee yrityksen perustamisen hallintomenettelyt. Hän osaa kehittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa markkinakelpoisen liikeidean ja tietää, miten sitä käytetään toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana. Hän tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä voimavaroja yritystoiminnan toteuttaminen vaatii ja osaa arvioida niiden tarpeen esimerkiksi omaa yritystoimintaa aloitettaessa.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää asiakassuhteiden ja muiden yhteistyösuhteiden merkityksen olennaisena osana menestyvää yritystoimintaa ja omaa tältä pohjalta valmiudet kehittää näitä suhteita. Hän tuntee tuotteen hinnanmuodostuksen ja tietää keskeisimpiä talouden tunnuslukuja. Hän tuntee yritystoimintaan liittyvää keskeistä lainsäädäntöä. Hän osaa hankkia yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemaansa tietoa ja asiantuntijapalvelua.

### b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittajan näyttöä arvioitaessa arvioinnin kohteita ovat

- omien yrittäjävalmiuksien arviointi ja oman yrittäjyyttä tukevan kehittämisen suunnittelu
- yritystoiminnan käynnistämisessä tarvittavien perusvalmiuksien laaja tuntemus ja keskeisten asioiden hallinta
- asiantuntijapalvelujen käyttö ja tietolähteiden hyödyntäminen.

#### *Arvioinnin kriteerejä ovat seuraavat:*

Tutkinnon suorittaja tietää, mitä yrittäjänä toimiminen edellyttää ja millaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä. Hän pystyy erittelemään yrittäjänä toimimisen valmiuksiaan ja myös arvojaan sekä osaa näiden pohjalta punnita omaa yrittäjyyttään ja laatia itselleen kehityssuunnitelman yrittäjänä. Hän kykenee tekemään yritystoimintaan liittyviä ratkaisuja omiin arvoihinsa luottaen ja osaa tuoda esille oman ammattitaitonsa ja arvostaa sitä.

Tutkinnon suorittaja tuntee omaa toimialaansa ja aluettaan niin, että osaa tarkastella tulevaisuuden näkymiä, mahdollisuuksia ja markkinoita oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta.

Tutkinnon suorittaja tietää, millaisia erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja yritystoimintaa aloittava voi harkita. Hän tietää yleisimmät Suomessa käytetyt ratkaisut mm. yritystoiminnan muotojen, aloittamisoperaatioiden, vastuiden

määrittämisen, tarvittavien resurssien ja riskien osalta voidakseen keskustella asiantuntijoiden kanssa oman yrityksensä toiminnan vaihtoehtoista. Hän tietää, millaisia taloudellisia ja tuotannollisia sekä henkisiä voimavaroja yritystoiminnan toteuttaminen vaatii ja osaa arvioida niiden tarpeen esimerkiksi omaa yritystoimintaa aloitettaessa. Hän tuntee yritystoiminnan aloittamisen lakisäätteiset toimet sekä muun yritystoiminnan keskeisen lainsäädännön ja tietää, mistä voi tarvittaessa saada asiantuntijapalveluja.

Tutkinnon suorittaja osaa kehittää asiantuntijoiden avulla omalle yritykselleen markkinakelpoisen liikeidean. Hän ymmärtää, mikä on liikeidean merkitys yritystoiminnan työvälineenä, ja tietää, miten sitä käytetään toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana. Hän ottaa sitä kehittäessään huomioon markkinoiden kysyntä- ja kilpailutekijöitä sekä oman idean toimivuuden kannalta olennaisia erilaistamistekijöitä.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää asiakassuhteiden ja muiden yhteistyösuhteiden merkityksen olennaisena osana menestyvää yritystoimintaa. Hän tietää, mihin hänen mahdollisen yrityksensä asiakassuhteiden ja muiden yhteistyösuhteiden hoitamiseen liittyvät arvot ja liikeideassa määritellyt toimintatavat perustuvat. Hänellä on valmiudet rakentaa ja ylläpitää yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas-, toimittaja- ja muita verkostosuhteita.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää, mitä on kannattava toiminta ja osaa vaikuttaa yrityksen kannattavuuteen. Hän osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä mm. pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen. Hän ymmärtää kustannuslaskennan periaatteet ja tietää, mitkä markkinalähtöiset tekijät tulee ottaa myös huomioon tuotteiden tai palvelujen järkevässä hinnoittelussa. Hän osaa laatia yritykselleen karkean tulo- ja menoarvion ja osaa hankkia tietoa ja asiantuntijapalveluja alan yritystoiminnan verotuksellisten kysymysten ratkaisemiseen.

### **c) Ammattitaidon osoittamistavat**

Näytössä arvioidaan

- yksilön arvoja ja henkilökohtaisia yrittäjyysvalmiuksia sekä
- yksilön yrittämisen taitoja ja tietoja.

Yksilöllisten tekijöiden arvioinnissa on tärkeää osallistujan kyky arvioida omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä. Arviointi pohjautuu itsearviointiin, ryhmässä tapahtuvaan vertaisarviointiin ja asiantuntijakeskusteluihin. Työvälineinä voidaan käyttää mm. erilaisia keskusteluja ja analyyssejä.

Tutkinnon suorittajaa ei arvioida sen suhteen, onko hän hyvä yrittäjä vai ei, vaan tavoitteena on muodostaa henkilön yrittäjyysprofiili, jota tulkitsemalla tutkinnon suorittaja osaa tuottaa itsenäisesti tai yhdessä asiantuntijan kanssa oman yrittäjänä toimimista edistävän kehittämissuunnitelmansa. Tämän kokonaisuuden arviointiin osallistuvilta edellytetään yrittäjyyden ja sen kehittämisen asiantuntemusta.

Yrittämisen taidot ja tiedot arvioidaan aitona yrittäjyyteen liittyvänä toimintana. Keskeinen osa näyttöä on pitkäjänteinen yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvä hanke, jossa tutkinnon suorittaja työstää yritysideaansa liikeideaksi. Toimivan liike-

idean rakentamisessa hänen tulee tarkastella monipuolisesti toimintaympäristöä erityisesti alalle aikovan yrittäjän näkökulmasta. Hän osaa käydä keskusteluja mahdollisesta yrityksensä käynnistämisestä ja siihen liittyvistä kysymyksistä alan asiantuntijoiden kanssa.